

Manual per a l'aplicació de la
PERSPECTIVA DE GÈNERE

a les activitats joves

**TARRAGONA
JOVE**

LA PERSPECTIVA DE GÈNERE A LES ACTIVITATS JOVES

Per què aplicar la perspectiva de gènere a les propostes d'activitat, iniciatives o accions dirigides a joves?

Un projecte / proposta que incorpora la perspectiva de gènere inclou mesures i accions que atenen les diferents situacions, rols, necessitats i interessos de les persones joves amb la visió d'eliminar desigualtats.

Incloure la perspectiva de gènere vol dir tenir en compte que les persones joves viuen situacions diferents, però també evidenciar i no deixar que passi desapercibuda l'existència de relacions desiguals de poder establertes entre els uns i les altres.

En aquest sentit, la nostra tasca anirà enfocada a desmuntar estereotips de gènere i fomentar el desenvolupament integral i lliure dels i les joves.

D'altra banda, convé tenir una mirada complexa de les desigualtats de gènere i veure com s'entrecreu el sexisme amb altres eixos de desigualtat com la classe social, l'origen cultural, la diversitat funcional o l'orientació sexual, identitat de gènere i l'expressió de gènere, entre d'altres.

Amb tot, introduir la perspectiva de gènere a la vostra proposta d'activitat permetrà posar més atenció en la fase de disseny i planificació de la programació, partir d'una bona anàlisi de la realitat, i al mateix temps nodrir les actuacions de matisos i especificitats per donar resposta a la diversitat i a la lluita contra les desigualtats i la discriminació.

Tarragona Jove i la perspectiva de gènere

L'etapa de la joventut és un moment clau de transició cap a l'adulthood en què se solen qüestionar i produir reajustaments en les pròpies creences i patrons sobre els models de relació entre les persones segons el seu gènere i sobre les formes d'organització social.

Des de la Conselleria de Joventut de l'Ajuntament de Tarragona (Servei Municipal de Joventut) volem fomentar relacions més igualitàries i, així, contribuir a transformar els imaginaris socials basats en el patriarcat i crear-ne de nous més justos i igualitaris.

D'altra banda, una de les finalitats del Pla Local de Joventut 2016 radica en el fet que les persones joves puguin construir de manera autònoma els seus propis projectes de vida. Incorporar una perspectiva de gènere i la realitat LGBTIQ+ en l'actuació que es porta a terme des del Servei Municipal de Joventut és, doncs, indispensable perquè les persones joves tinguin les mateixes oportunitats per al seu desenvolupament.

Si introduïm la perspectiva de gènere en l'elaboració de les polítiques de joventut, aconseguirem, entre altres fites:

- Detectar l'existència de situacions socials diferents entre les persones joves, i si aquestes amaguen situacions de desigualtat relacionades amb el gènere.
- Identificar l'existència de relacions de poder asimètriques, i, per tant, l'oportunitat per contribuir a l'apoderament del col·lectiu en inferior situació.
- Treballar amb el col·lectiu juvenil la construcció d'identitats que superin els models tradicionals de gènere (cisgènere normatius, donant visibilitat o cobertura a les identitats no binàries, trans i queers).
- Materialitzar una igualtat d'oportunitats real entre les persones joves, en tant que accés als recursos, a la informació, al desenvolupament personal i a la intervenció en espais de decisió.
- Treballar contra les desigualtats i les discriminacions per raó de sexe, gènere, identitat i expressió de gènere que es puguin produir en l'àmbit personal, familiar, professional i comunitari (brexa salarial, feminització de la pobresa, violència masclista, desvalorització de les tasques domèstiques i de cura, invisibilització de les noies, violència homofòbica i LGTBIQ+ fòbica, etc.).

5 CONSIDERACIONS CLAU PER L'APLICACIÓ DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE

Sobre quins elements cal actuar per tal d'aplicar la mirada de gènere

DIAGNOSI AMB MIRADA DE GÈNERE

En primer lloc, cal reflexionar sobre les dinàmiques i funcionament de l'equipament, la participació de les persones joves, els usos diferenciats dels espais, l'oferta d'activitats existent, les relacions entre joves que s'hi estableixen o els comportaments i situacions discriminatòries existents. D'aquesta manera podreu identificar les principals mancances i necessitats de canvi i transformació. Sovint detectem que els equipaments estan masculinitzats, que les noies participen menys a les activitats i als espais de decisió, que l'oferta d'activitats no és inclusiva, que no té en compte altres identitats de gènere com les persones trans o que només prioritza un tipus concret d'activitats, que són freqüents els comportaments i actituds discriminatòries o que hi ha relacions abusives entre joves de l'espai. Cada equipament és únic, i per tant, cal fer una diagnosi tenint en compte les especificitats i característiques del context.

RE-ORGANITZAR ELS ESPAIS JOVES

Per a afavorir l'equitat dins de l'equipament i promoure un canvi en les relacions entre joves cal repensar la distribució dels diferents espais i activitats. En general, trobem que els jocs i activitats típicament "masculins" (futbolí, ping-pong, videoconsola) ocupen el centre de l'espai comú i també durant la major part de l'horari. Aquets jocs de tipus competitiu, si no els revisem, solen generar nombroses situacions discriminatòries i abusives (insults, baralles, comentaris sexistes i LGTBfòbics, entre d'altres). Per contra, els espais relacionals, de xerrar i compartir (sofà, taules i cadires) solen tenir menys protagonisme, així com altres espais freqüentats per les noies. En aquest sentit, fer una diagnosi dels usos dels espais i observem quins són els que més fan servir les noies, ens pot donar una pista sobre com redistribuir el nou espai, restant centralitat i acotant els jocs "masculinitzats" i ampliant aquells que fomenten la participació igualitària i les relacions interpersonals sanes.

Podeu limitar l'ús de la videoconsola a determinats horaris o dies de la setmana, eliminant els jocs sexistes i proposant també altres que fomenten diverses habilitats; moure el futbolí i pingpong del centre als costats, per a posar al centre l'espai de sociabilitat. A més, podeu establir regles de jocs i normes per diferents zones de l'equipament, la qual cosa contribueix a una gestió equitativa i relacional intersexes o intergèneres.

DISSENY DE L'OFERTA D'ACTIVITATS

Vetlleu per la implementació d'una programació d'activitats que fomenti la participació equitativa de les persones joves, alhora que contempli les seves particularitats, donant rellevància a tot allò tradicionalment associat a les dones. Promoveu activitats i dinàmiques mixtes i "neutres", que barregin nois i noies i fomentin el desenvolupament de jocs motrius, esportius, així com altres d'habilitats comunicatives, expressives, creatives i cooperatives.

Programeu activitats separades per a nois i noies amb objectius específics, que siguin del seu interès. Com per exemple, tallers i activitats d'apoderament per a noies, tallers d'expressió emocional per a nois, etc. Prioritzeu activitats específiques que fomentin l'equitat, l'autoestima i les relacions sanes, com tallers sobre sexualitat, interculturalitat, diversitat afectivo-sexual i de gènere, prevenció de la violència masclista, entre d'altres. Podeu aprofitar per a fer activitats en dates assenyalades

com el 8 de març (dia internacional de les dones), 17 de maig (dia contra la LGTBIfòbia), 28 de juny (dia de l'alliberament LGTBI), o 25 de novembre (dia internacional per l'eliminació de la violència envers les dones). Per últim, a l'hora de presentar les activitats, vetlleu perquè el llenguatge i descripció de les activitats siguin coherents amb la perspectiva de gènere:

1.- El titular o enunciat de l'activitat

Com enunciem l'activitat o acte que es proposa determina la composició del grup de joves que s'hi inscriu o hi assisteix. S'ha de preveure una descripció breu que vetlli pel llenguatge no sexista, l'accessibilitat, la igualtat d'oportunitats, i la participació equitativa de les persones joves. L'enunciat ha de ser clar i contundent!

- *Ex 1: titular i enunciat neutre*

Vist i no vist, casal de màgia i il·lusionisme

Dirigit a joves de 12 a 17 anys

Trucs i secrets per iniciar-te al món de la màgia i sorprendre petits i grans. Setmana intensiva on descobrirem les millors tècniques d'escapisme, il·lusionisme, cartomàgia,...

- *Ex 2: titular i enunciat dirigit especialment a la participació del grup de noies*

Monogràfic d'autodefensa i seguretat personal

Dirigit a noies a partir de 16 anys

En el fons, saber defensar-nos implica dir sí quan volem dir sí i no quan volem dir no. Aplicació pràctica i reflexiva sobre el treball de la professional i experta Karin Konkle. Mantenir la calma, escoltar la intuïció, tenir consciència de l'espai i la possibilitat del perill, comunicar-se verbalment i físicament... són conceptes clau i passos a tenir en compte per la convivència social i comunitària.

- *Ex 3: titular i enunciat inclusiu*

Sensual strip dance. Dansa seducció (per parelles)

Treballa en parella la projecció del teu cos tot comunicant infinitat de moviments sinuosos i suggerents. Experiència plenament dinàmica per dissenyar originals sorpreses carregades de passió.

2.- Els recursos i materials emprats

Durant l'activitat tens en compte l'exposició de materials i recursos que trenquin amb estereotips i rols de gènere? Procures no reforçar segons quines imatges, objectes o elements segons el sexe, identitat o expressió de gènere?

Es recomana optar per referències que posin de manifest nous plantejaments de gènere i defugint de la discriminació basats en models, valors, comportaments i actituds arrelats en patrons culturals fixats pel sistema patriarcal

Ex 4: no associar dansa amb noies / informàtica amb nois / costura amb noies / breakdance amb nois /

Selecciona **materials didàctics** que ofereixin una imatge equitativa dels diferents sexes i diversitat de gènere. Utilitza materials didàctics que promoguin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

Vetlla perquè els continguts educatius contribueixin a trencar els estereotips i es treballi per assolir la justícia de gènere i valorar les seves diferències. Proposar **jocs i/o dinàmiques** típicament neutres, per desenvolupar habilitats diferents com el treball en equip i la motricitat fina.

3.- Els espais joves

Assegura que **l'ús dels espais** no sigui monopolitzat per un dels sexes, ni que sigui exclouent. Vigila que l'ocupació, control o establiment dels espais siguin ocupats de manera equilibrada (tant en els patis com en les aules) per nois i noies. Establir regles de jocs i normes per diferents zones del pati o de l'aula que contribueixin a una gestió equitativa i relacional intersexes. Tingues en compte també la realitat intergènere per contemplar altres realitats com trans, bisexual, queer, etc....

4.- Participació jove

Respecta les **diferències individuals** en el desenvolupament de la personalitat de les persones joves, sense barreres de gènere.

Forma totes les persones participants en un sistema compresiu de sabers, destreses i valors, on també s'inclou la cultura i els *valors femenins* actualment invisibilitats i anul·lats.

Prepara els i les joves pel món laboral i pel món privat, relacional i familiar. Forma subjectes amb *projectes vitals* no mutilats pels prejudicis i estereotips sexistes i de gènere.

Fomenta la *participació equilibrada* en les dinàmiques o jocs, fomentant els grups mixtes i el desenvolupament de jocs motrius, esportius, així com altres més tranquils.

Promou que cap persona jove, per raó de gènere, no se situï en situació d'inferioritat o en via de discriminació dintre l'espai i expressin les seves opinions a assemblees i desenvolupin tasques i rols de responsabilitat i presa de decisions.

5.- Referència educativa

Utilitza un *llenguatge no sexista* ni androcèntric, visualitzant el món femení i la percepció no binària. Vetlla per l'ús d'un llenguatge verbal, escrit i gràfic que tracti equitativament les diferents identitats i expressió de gènere.

Afronta amb un posicionament ferm les *situacions de conflicte* vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista i d'orientació afectiva-sexual. Qualsevol observació o fet destacable, comparteix-lo amb l'equip de dinamització dels espais joves.

Pren consciència que els i les educadores som *referents educatius* i per tant hem de vetllar per una repartició equitativa de tasques, intentant no repetir estereotips marcats: neteja i recollida de la sala, assumpció de tasques de responsabilitat, llenguatges, conceptes, I a la vegada, com a referents educatius que som transmetem en la mesura del possible formes i expressions que eduquin en la igualtat entre nois i noies.

*PER TAL DE RECOLLIR-NE IMPRESSIONS I DADES SOBRE LA NOSTRA TASCA EDUCATIVA, ET DEMANEM QUE AL FINALITZAR CADA ACTIVITAT IMPARTIDA, RESPONGUIS *EL FORMULARI D'AVUACIÓ* QUE SE'T FACILITARÀ MITJANÇANT L'EQUIP DE SEGUIMENT I DINAMITZACIÓ DEL SERVEI MUNICIPAL DE JOVENTUT.

COMUNICACIÓ EN CLAU DE GÈNERE

Fa referència a:

- Comunicació 2.0 (mèdia): web, xarxes socials, TVs, projeccions
- Comunicació en paper: pòsters, *flyers*, postals, llibrets, díptics, tríptics
- Comunicació oral: atenció a les persones joves / pares, mares, persones tutores; comunicació amb altres tècnics/ques

Imatges:

- **Quan haguem d'utilitzar imatges de grups de gent, tenir en compte que en el grup hi hagi tant homes com dones.** S'ha d'evitar l'homogeneïtzació de les icones i prendre com a model únic i universal la figura masculina.
- **Visibilitzar les dones en les imatges que fan referència al grup humà o a determinades activitats d'àmbits diferents, i reconèixer les fites aconseguides, les aportacions, etc.**
- **Evitar l'assignació de valors i estereotips de gènere.** Representar homes en tasques típicament femenines i viceversa.
- Quan es representi un grup mixt, **evitar situar les dones en un segon pla i amb poca visibilitat**, promoure que elles juguin un paper actiu i evitar que apareguin per separat (les dones a un costat i els homes a un altre).
- **No fragmentar els cossos i no objectualitzar els cossos de les dones.**
- **Transmetre missatges de productes dirigits a homes i a dones.** No suggestionar mitjançant les imatges, per evitar que es pugui pensar que una activitat va dirigida només a homes o a dones.
- **Evitar estàndards de bellesa femenina que determinen una dona bella i prima com a sinònim d'èxit.**
- **Diversitat:** Incloure diversitat funcional, diversitat sexual, diversitat cultural i ètnica.

Llenguatge:

- **No utilitzar termes discriminatoris**
- Emprar **termes genèrics**, col·lectius, abstractes i perífrasis. Utilitzar Llenguatge no sexista i inclusiu: joventut, població, persones, etc.
- Utilitzar fórmules de **desdoblament** (doble gènere): els homes i les dones, els i les joves, els i les participants, etc.
- Emprar **construccions no sexistes**:
 - A. Ometre determinants i pronoms marcats:

Els professionals de les arts plàstiques es reuniran a Alacant →
Professionals de les arts plàstiques es reuniran a Alacant.

o

Tots els sol·licitants han de presentar el DNI → Cada sol·licitant ha de presentar el DNI.

o B. Eludir el subjecte:

Els joves han realitzat un taller de cuina → S'ha realitzat un taller de cuina

o C. Simetria en el tractament:

Funcionàries i funcionaris fixos. Treballadors i treballadores en excedència

L'interessat → El/La interessat/da; La persona interessada

- Eludir el masculí genèric: els homes, els joves, els tècnics, els pares...
- Transmetre missatges d'activitats/actes dirigides a homes i a dones.

Fonts:

<http://www.cdp.udl.cat/home/images/pdfs/quadripticllenguatge.pdf>

<http://www.inclusio.gva.es/documents/610706/162187124/G%C3%A9nere+i+comunicaci%C3%B3/c5453903-3cbb-44ee-bc4a-7f72e8f89be3>